

De Nederlandsche Bank

Westeinde 1
 Postbus 98
 1000 AB Amsterdam

Drs T. de Swaan
 Directeur

95-2356

PCNA-doc. 106

CBK 3298

CJ Subcie Banken 39

- Aan de zelfstandig rapporterende instellingen ingeschreven in de Afdelingen I, II en III van het register, als bedoeld in artikel 52, eerste lid, van de Wet toezicht kredietwezen 1992

Datum

- 3 augustus 1995

Onderwerp: Risicobeheer derivaten

- Mijne dames en heren,

De afgelopen jaren hebben de markten voor derivaten een stormachtige groei te zien gegeven. Deze groei is niet beperkt gebleven tot de omvang van de activiteiten, maar komt ook tot uiting in een breder en veelal meer complex samenstel van produkten. Ook kredietinstellingen spelen op de markten voor derivaten een sterk aan belang toegenomen rol. Een onvoldoende beheerst gebruik van derivaten door een kredietinstelling kan leiden tot bovenmatige risico's, die zelfs een bedreiging zouden kunnen vormen voor de continuïteit van die instelling. Het Bazelse Comité voor het Banktoezicht heeft op 27 juli 1994 een leidraad gepubliceerd voor het tot stand komen en handhaven van een verantwoord risicobeheer ten aanzien van derivaten.

De Bank is in het licht van het bovenstaande van oordeel dat voor het risicobeheer van derivaten niet kan worden volstaan met de richtlijnen en aanbevelingen ter zake van de administratieve organisatie bij kredietinstellingen zoals uitgevaardigd door de Bank dd 27 mei 1993 (Stcrt 28 mei 1993, nr 99). Om die reden vaardigt de Bank, na overleg met de representatieve organisaties, thans afzonderlijke regelgeving uit voor het risicobeheer van derivaten. Deze regelgeving wordt uitgevaardigd op grond van artikel 22 van de Wet toezicht kredietwezen 1992 en is als bijlage bij deze brief aangehecht.

De onderhavige richtlijnen en aanbevelingen hebben tot doel de administratieve organisatie ter zake van het gebruik van derivaten zodanig te structureren dat de potentiële risico's tijdig door de kredietinstelling in beeld worden gebracht en op adequate wijze worden beheerst. De Bank hecht aan een zorgvuldig opereren van de kredietinstellingen in deze en vraagt daarom bijzondere aandacht van de leiding van de instellingen voor deze materie.

Hoogachtend,
 De Nederlandsche Bank

Directeur

Bijlage: 1

De Nederlandsche Bank NV
 Handelsregister Amsterdam 3396

DIT
 13

Tal/JRP/cm(B6-414)

RICHTLIJNEN RISICOBEEHEER DERIVATEN

1 INLEIDING

Het gebruik van derivaten *) heeft zowel binnen als buiten het bankwezen de afgelopen jaren een hoge vlucht genomen. De risico's samenhangend met het gebruik van derivaten zijn op zichzelf niet nieuw voor het bankwezen. Ze zijn te herleiden tot kredietrisico's, marktrisico's, liquiditeitsrisico's, operationele en juridische risico's. Het zijn veeleer de toegenomen complexiteit, verscheidenheid en omvang van de activiteiten in derivaten, in combinatie met de fluctuaties op financiële markten, die hoge eisen stellen aan de kwaliteit van het risicobeheer. Daar transacties met derivaten meestal niet (of niet ten volle) neerslaan op de balans maar als buiten-balansposities worden geadmistreerd, en niet meteen een (volledige) geldstroom tot gevolg hebben, is het belang van een complete, juiste en tijdige registratie evident. Daarbij zullen de risico's die inherent zijn aan de toepassing van de diverse derivaten naar behoren moeten worden ingeschat en a tempo moeten worden gezien.

Derivaten kunnen een effectief en efficiënt instrument zijn om risico's af te dekken. Derivaten kunnen echter ook worden aangewend om juist posities in te nemen. Daarnaast kunnen derivaten dienen als een specifieke bron van inkomsten door het optreden van de instelling als market maker of arbitrageant. Derivaten kunnen een positieve bijdrage leveren aan het beheer van risico's binnen een instelling, maar kunnen gezien hun complexiteit, aard en mogelijkheden ook een bedreiging vormen voor de financiële gezondheid van een instelling indien niet adequaat met de mogelijke risico's wordt omgegaan.

De wijze waarop door een individuele kredietinstelling risico's het beste kunnen worden beheerd zal onder meer afhankelijk zijn van de organisatorische opzet van de instelling en de omvang en complexiteit van haar activiteiten op het gebied van de derivaten. Aan individuele kredietinstellingen wordt dan ook nadrukkelijk ruimte gelaten om in maatwerk tot een adequaat risicobeheer te komen.

2 UITGANGSPUNTEN RISICOBEEHEER DERIVATEN

De primaire verantwoordelijkheid voor een verantwoord risicobeheer rond het gebruik van derivaten berust bij het management van de instelling.

Een kredietinstelling dient bij het ontplooiën van activiteiten in

*) Onder derivaten worden in dit verband verstaan: financiële contracten waarvan de waarde afhankelijk is van een of meer onderliggende activa, referentieprijzen of indices. Termijncontracten, futures, rente- en valutaswaps en opties zijn enkele voorbeelden van produkten die onder deze ruime definitie vallen.

derivaten de volgende uitgangspunten in acht te nemen:

- degenen die belast zijn met de dagelijkse leiding van de instelling dienen een goed inzicht in de risico's samenhangend met het gebruik van derivaten te hebben en dienen te zorgen voor een adequate greep op die risico's;
- de instelling dient een adequaat systeem van risicobeheer toe te passen. Daarin zijn begrepen prudente risicolimieten, procedures voor risicometing en daarop toegesneden management-informatiesystemen, een doorlopende risicobewaking en frequente rapportage van posities aan het management;
- interne controlemaatregelen moeten voldoende zekerheid geven omtrent de juistheid, volledigheid en tijdigheid van de administratieve weergave van de financiële gevolgen van het gebruik van derivaten.

Van de instelling wordt verlangd, dat zij beschikt over schriftelijk vastgelegde beleidsuitgangspunten en procedures rondom het gebruik van derivaten. Daarin dient ten minste te worden ingegaan op de risico-analyse, de aan te houden risicolimieten en de toe te kennen bevoegdheden. De raad van commissarissen dient vooraf zijn goedkeuring te hebben gehecht aan het beleid rond het gebruik van derivaten en majeure wijzigingen daarin. Indien zich in het risicoprofiel of de resultaten van de instelling majeure wijzigingen voordoen die verband houden met het gebruik van derivaten, dient daarvan in de reguliere rapportages van het management aan de raad van commissarissen melding te worden gemaakt.

Binnen de instelling dient nadrukkelijk een functiescheiding te zijn aangebracht tussen degenen, die verantwoordelijk zijn voor het aangaan van transacties (front office) en degenen, die de administratieve verwerking verzorgen (back office). Aanpassingen in de waardering van ingenomen posities dienen buiten het front office om te gebeuren. Het risicobeheer in tweede aanleg dient in principe functioneel onafhankelijk van de met het aangaan van derivatencontracten belaste afdelingen tot stand te komen. De scheiding van verantwoordelijkheden ten aanzien van de derivatentransacties en het risicobeheer dient tot op een zo hoog mogelijk niveau in de organisatie te worden doorgevoerd. Er dienen in elk geval afzonderlijke rapportagelijnen te bestaan voor enerzijds de medewerkers in het front office en anderzijds de medewerkers belast met risicobeheer en interne controle.

Alvorens nieuwe derivatenprodukten op materiële schaal aan te bieden dient de instelling een adequate risico-analyse van die produkten en de desbetreffende markten te hebben uitgevoerd en de bijbehorende administratieve systemen op orde te hebben.

3 KADER UITVOERING RISICOBEBEER

Het risicobeheer voor derivaten moet zo veel mogelijk worden ingepast in het algehele raamwerk voor het risicobeheer van bancaire activiteiten. Zoals bij alle risicodragende activiteiten dient de instelling ook bij derivaten de omvang van de risico's te bezien tegen de achtergrond van

haar financiële weerstandsvermogen en rentabiliteit. De solvabiliteitspositie moet voldoende sterk zijn om deze risico's te kunnen opvangen.

Bij het systeem van risicometing is aandacht te geven aan zowel de handelsactiviteiten als de niet-handelsactiviteiten. Alle in redelijkheid te verwachten risico's dienen bij de risicometing als zodanig te kunnen worden onderkend. Alle geledingen van de instelling die met derivaten van doen hebben, moeten de voor hen relevante aspecten van de wijze van risicometing kennen en begrijpen.

Het periodiek waarderen op marktwaarde ('marking to market') van de posities samenhangend met derivaten is van essentieel belang. Van instellingen die voor eigen rekening en risico actief handelen in derivaten, vreemde valuta's en andere financiële instrumenten wordt verwacht dat zij a tempo zicht houden op de feitelijke posities. Deze instellingen moeten ten minste dagelijks de handelsposities, de daaraan verbonden kredietrisico's en bewegingen in de marktwaarden expliciet maken. Periodiek moeten deze instellingen de financiële consequenties van bijzondere, tegenzittende marktontwikkelingen doorrekenen via zogenoemde 'stress-tests'. Met deze tests kan worden nagegaan of de instelling in staat is de mogelijke verliezen als gevolg van bijzondere marktontwikkelingen op te vangen. Bij dergelijke, bij voorkeur op instellingsbrede basis uit te voeren, exercities is onder meer rekening te houden met ongewone veranderingen in prijzen, volatiliteit en marktliquiditeit en het in gebreke blijven van tegenpartijen. Eventueel kunnen 'stress-tests' op basis van gealloceerde (deel)limieten worden uitgevoerd. Essentieel is dat het totale risico van de instelling naar behoren wordt bewaakt.

Een goed systeem van risicobeheer dient onder meer instellingsbrede limieten en daarop toegesneden procedures te omvatten. Een adequaat limiteringsstelsel stelt het management onder meer in staat de feitelijk ingenomen posities te vergelijken met de geaccordeerde limieten, greep te houden op de posities, en discussies aan te gaan over eventuele kansen en bedreigingen. Voor elk bij derivaten te onderkennen krediet- en marktrisico dient door de instelling een totaallimiet te worden bepaald, zo nodig met deellimieten per bedrijfsonderdeel. Limietoverschrijdingen dienen gemeld te worden op het geëigende management-niveau, en dienen geautoriseerd te worden. De betekenis die aan limietoverschrijdingen moet worden toegekend is afhankelijk van de mate van terughoudendheid waarmee de limieten zijn bepaald in relatie tot de financiële positie van de instelling.

Een betrouwbaar management-informatiesysteem is van wezenlijk belang voor een zorgvuldig gebruik van derivaten en voor een effectief risicobeheer. De uitstaande posities en resultatenoverzichten dienen ten minste dagelijks gerapporteerd te worden aan medewerkers die in de lijn toezicht uitoefenen op de handelsactiviteiten en die zelf niet bij de uitvoering daarvan betrokken zijn. Aan het management van de instelling kunnen minder gedetailleerde en minder frequente rapportages worden uitgebracht, tenzij er sprake is van limietoverschrijding. De rapportage-frequentie moet het management echter wel in staat stellen

tijdig veranderingen in het risicoprofiel van de instelling waar te nemen. Risico's voortvloeiend uit de diverse derivatenprodukten moeten uitgaande van een eensluidend conceptueel raamwerk aan het management worden gerapporteerd.

De diverse onderdelen van het proces van risicobeheer moeten door het management periodiek worden gezien op hun werking. Zo moeten onder meer de methodologie, modellen en vooronderstellingen die ten grondslag liggen aan de risicometing periodiek op hun actualiteit worden getoetst, in het bijzonder indien bij de risicometing statistische methoden worden gehanteerd. Daarbij is rekening te houden met eventuele wijzigingen in de door de instelling ontplooiende activiteiten en de marktomstandigheden. Een zinvolle toets kan eerst worden uitgevoerd wanneer de desbetreffende documentatie juist en volledig is. De frequentie en nauwgezetheid waarmee een instelling deze toets moet uitvoeren is mede afhankelijk van de ingenomen posities, het tempo waarin marktveranderingen zich voltrekken en de aard van deze veranderingen. Het spreekt vanzelf dat ook wanneer nieuwe inzichten omtrent het risicobeheer opkomen hernieuwde toetsing gewenst is. Een instelling die in hoge mate actief is op derivatengebied zou ten minste jaarlijks de bij de risicometing gehanteerde methodologie moeten toetsen teneinde vast te stellen of deze nog altijd toepasselijk en consistent is. Het kan nuttig zijn dergelijke interne evaluaties aan te vullen met toetsen uitgevoerd door derden die specifieke expertise op dit terrein hebben.

Produkten die nieuw zijn (voor de instelling of voor de markt) dienen op zodanige wijze te worden geïntroduceerd, dat de potentiële verliezen in omvang beperkt blijven. Indien een produkt aan het reguliere produktenpakket wordt toegevoegd, dient de instelling de administratie en het risicobeheer voor dit produkt reeds te hebben ingericht.

4 INTERNE CONTROLE

Een evenwichtig systeem van interne controles bevordert een doelgericht en doelmatig handelen, in overeenstemming met de toepasselijke wetgeving, regelgeving en beleidsuitgangspunten van de instelling, en draagt bij aan het beschikbaar komen van betrouwbare management-informatie. Om na te gaan in hoeverre deze doelstellingen worden bereikt, dient het management van de instelling het algehele interne-controleproces te bezien. Daarbij is aandacht te geven aan het proces voor het onderkennen, analyseren en beheersen van risico's en de kwaliteit van de management-informatiesystemen.

De interne accountant of een interne controleur dient het proces van risicobeheer periodiek aan een onderzoek te onderwerpen. Bij het opstellen van een werkprogramma dient een zorgvuldige risico-afweging als uitgangspunt te fungeren. De interne accountant of interne controleur dient te toetsen hoe effectief de interne controle op het meten, rapporteren en beperken van de risico's is. Hij dient voorts vast te stellen of binnen de geaccordeerde limieten wordt gehandeld en of aan het management en de raad van commissarissen tijdig voldoende en

betrouwbare informatie beschikbaar wordt gesteld. Bekendheid van de interne accountant of controleur met de (potentiële) risico's rondom het gebruik van derivaten is in dit verband een vereiste. De interne accountant of controleur dient tevens na te gaan of naar behoren functiescheidingen (met name tussen dealers en functionarissen belast met de uitvoering van interne controles en risicobeheer) zijn aangebracht. De diepgang en frequentie van de uit te voeren controles moeten worden opgevoerd indien tekortkomingen zijn gebleken en als belangrijke wijzigingen zijn opgetreden in het produktengamma, de toegepaste risicomodellen en het risicobeheer, of in het proces van interne controle.

Voor het administratief vastleggen en verwerken van transacties wordt de aanwezigheid verlangd van schriftelijk vastgelegd beleid en daarop aansluitende procedurebeschrijvingen. Transacties dienen correct geautoriseerd, geconfirmeerd en gereconcilieerd te worden. Reconciliatie is vooral van belang indien de waarderingssystematiek zoals gebruikt door het front office en het back office verschillend is. De procedures voor de herwaardering van ingenomen posities en de toepassing van herwaarderingsreserves dienen daarbij te worden gezien. Vooral bij produkten die verhandeld worden op weinig liquide markten verdient voorts de herkomst van de afgegeven (markt)prijzen aandacht.

De interne controles op het toestaan van limietoverschrijdingen dienen periodiek te worden gezien. De interne accountant of controleur dient bij zijn oordeelsvorming over het kredietverleningsproces na te gaan of voor derivatentransacties een toereikend obligobeslag is becijferd. Voorts dient de interne accountant of controleur in een vroeg stadium te worden betrokken bij de produktontwikkeling van derivaten binnen de instelling.

AANBEVELINGEN RISICOBEBEER DERIVATEN

In deze bijlage wordt nader ingegaan op de verschillende soorten risico's die bij het gebruik van derivaten door een kredietinstelling zijn te onderkennen, en op de wijze waarop die risico's prudent kunnen worden beheerd. Aan een individuele kredietinstelling wordt nadrukkelijk ruimte gelaten voor alternatieven om in maatwerk tot een adequaat risicobeheer te komen. Overigens wordt opgemerkt, dat de nadere uitwerking in deze bijlage geen limitatief karakter draagt.

1 ALGEMEEN

Alvorens derivaten in het reguliere produktenpakket op te nemen, moet het management zich ervan vergewissen, dat de benodigde autorisatie is verkregen en dat de vereiste procedures voor de administratieve verslaglegging en het risicobeheer zijn geïmplementeerd.

Bij de besluitvorming over het gebruik van derivaten moeten de volgende elementen aan bod komen:

- een beschrijving van de onderhavige produkten en markten en de bijbehorende ondernemingsstrategie;
- een analyse van de risico's die inherent zijn aan de voorziene activiteiten;
- een analyse van de vraag of de voorgestelde activiteiten in een redelijke verhouding staan tot de financiële conditie van de instelling;
- het beheersingsinstrumentarium dat de instelling zal gebruiken om zicht te houden op de risico's en zonodig tot bijsturing te komen;
- de toepasselijke boekhoudkundige, belastingtechnische en toezichtsregels;
- de juridische aanvaardbaarheid van de voorgenomen activiteiten.

Het management dient binnen de instelling een klimaat te bevorderen dat het nemen van bovenmatige risico's ontmoedigt. De beloningsstructuur van de direct en in het bijzonder de indirect bij derivatenactiviteiten betrokken medewerkers dient in voldoende mate onafhankelijk te zijn van de gerealiseerde resultaten om het nemen van bovenmatige risico's te voorkomen. Vanzelfsprekend dienen de medewerkers die belast zijn met het risicobeheer terdege bekend te zijn met alle aan derivaten verbonden risico's. De beloning van deze medewerkers dient zodanig te zijn dat personen met voldoende kwalificaties kunnen worden aangetrokken.

2 KREDIETRISICO (met inbegrip van het vereveningsrisico)

Ruim gedefinieerd is kredietrisico het risico dat een tegenpartij een verplichting jegens de kredietinstelling niet nakomt. De kredietinstelling moet op cliëntniveau getotaliseerd voor alle produktsorten het kredietrisico in het oog houden.

Vóór de vereveningsdatum is het kredietrisico van een derivatencontract te becijferen als de som van de vervangingskosten van de uitstaande positie en de inschatting van het potentiële toekomstige positierisico

als gevolg van mutaties in de marktprijzen. De vervangingskosten moeten worden bepaald met gebruikmaking van de huidige marktprijzen. Het potentiële kredietrisico wordt meer subjectief gemeten dan de vervangingskosten en is primair een functie van de resterende looptijd en de verwachte volatiliteit van de onderliggende waarde. Van handelaren en grote partijen op de derivatenmarkt wordt verwacht dat zij simulatietechnieken of daarmee vergelijkbare technieken toepassen om het potentiële kredietrisico te kwantificeren, rekening houdend met de specifieke portefeuillesamenstelling. Kleinere (eind)gebruikers kunnen volstaan met bijtellingen ('add-ons') gebaseerd op meer algemeen toepasselijke karakteristieken.

Op de dag dat de verevening moet plaatsvinden is het kredietrisico gelijk aan het bedrag (in geld of effecten) dat de kredietinstelling als tegenprestatie van de tegenpartij heeft te verwachten.

Een kredietinstelling dient bij een transactie in niet op een beursverhandelde derivaten zorg te dragen voor een zodanig informeren van haar tegenpartij dat verondersteld mag worden dat die tegenpartij de aard en eigenschappen van het desbetreffende produkt en de risico's die hieraan zijn verbonden, onderkent.

Een kredietinstelling kan nettingcontracten en andere methoden (zoals onderpand en garanties) gebruiken om het kredietrisico te reduceren. Deze methoden kunnen alleen als risicobeperkend worden aangemerkt indien de overeenkomsten rechtens afdwingbaar zijn onder alle relevante jurisdicties. De kredietinstelling moet kunnen aantonen, dat zij de vereiste zorgvuldigheid in acht heeft genomen bij het komen tot een oordeel over de afdwingbaarheid van deze contracten.

Voor alle tegenpartijen waarmee zaken worden gedaan moeten kredietlimieten worden vastgesteld. In principe mogen geen transacties worden aangegaan met een tegenpartij alvorens een kredietruimte is toegekend. Het accorderen van deze limieten dient te zijn voorbehouden aan medewerkers die geen rechtstreekse betrokkenheid hebben met derivaten. De gekozen benadering moet consistent zijn met de voor andere activiteiten toepasselijke handelwijze. Limietoverschrijdingen moeten op de voor de kredietinstelling gebruikelijke wijze worden afgedaan. Handelaren en kredietbeheerfunctionarissen dienen tijdig betrouwbare informatie te krijgen omtrent de geaccordeerde limieten en de feitelijk ingenomen posities.

3 MARKTRISICO

Onder marktrisico wordt verstaan het risico dat veranderingen in het niveau of de volatiliteit van marktprijzen een negatieve uitwerking op het resultaat van de kredietinstelling hebben. In toenemende mate wordt het marktrisico gemeten via de zogeheten 'value at risk' methode, waarbij het mogelijke resultaat op een positie of portefeuille wordt becijferd uitgaand van veronderstelde prijsbewegingen binnen een nader gespecificeerd tijdvak. Instellingen kunnen ook andere methoden voor de

meting van het marktrisico toepassen, mits deze methoden voldoende betrouwbaar zijn en op adequate wijze zijn ingebed in het algehele risicobeheersingsproces.

Kredietinstellingen die in beperkte mate voor eigen rekening en risico actief zijn in derivaten, kunnen volstaan met minder geavanceerde systemen voor de meting van het marktrisico dan instellingen met naar omvang en aard uitgebreidere activiteiten. Wel dient het management van dergelijke instellingen erop toe te zien, dat de risico's naar behoren gekwantificeerd en bewaakt kunnen worden. Ten minste dienen de gevolgen van tegenzittende ontwikkelingen in de rentetarieven en andere marktomstandigheden voor het resultaat en het eigen vermogen te kunnen worden gekwantificeerd.

Kredietinstellingen moeten het becijferde marktrisico regelmatig toetsen aan de feitelijke uitkomsten, zeker bij de toepassing van rekenmodellen waarvoor simulaties of prijsverwachtingen moeten worden ingebracht. Indien de feitelijke uitkomsten aanzienlijk afwijken van de projecties moet de instelling nagaan of de vooronderstellingen of het gehanteerde model nog toepasselijk zijn.

Kredietinstellingen moeten per 'desk' limieten vaststellen voor het marktrisico, die consistent zijn met het door het management aanvaardbaar geachte totaalmaximum aan risico's. Overschrijdingen moeten tijdig worden gesignaleerd en op passende wijze worden afgedaan door het management.

4 LIQUIDITEITSRISICO

Bij activiteiten in derivaten kunnen zich twee vormen van liquiditeitsrisico voordoen. De eerste vorm betreft de mogelijkheid dat een kredietinstelling een ingenomen positie niet ongedaan kan maken wegens onvoldoende marktdiepte of marktverstoringen. De tweede vorm van liquiditeitsrisico behelst het risico dat de kredietinstelling niet in staat is haar betalingsverplichtingen op een vervaldatum na te komen.

Beide risico's moeten door het management worden gezien in samenhang met het algehele liquiditeitsbeheer van de kredietinstelling. Bij het opmaken van een liquiditeitsplanning dient de kredietinstelling na te gaan of zij haar toevlucht kan zoeken tot andere markten en of zij voldoende zekerheden beschikbaar heeft om haar activiteiten in derivaten onder alle omstandigheden te kunnen voortzetten.

Bij derivaten die verhandeld worden op 'over the counter'-markten wordt tegenpartijen veelal de mogelijkheid geboden aanvullende zekerheden te verlangen of het contract op te zeggen indien een verslechtering in de kredietwaardigheid van de instelling optreedt of zich bepaalde marktomstandigheden voordoen. Onder dergelijke omstandigheden zal een kredietinstelling die (per saldo) betalingsverplichtingen uit de afwikkeling heeft zich voor een additionele liquiditeitsbehoefte geplaatst zien. Voortijdige afwikkeling kan tevens uitmonden in nieuwe,

onbedoelde marktrisico's. In een uitgewerkt liquiditeitsplan dient het management zich rekenschap te geven van deze risico's.

5 OPERATIONEEL RISICO

Operationeel risico is te omschrijven als het risico dat tekortkomingen in de informatiesystemen en/of interne controle tot een onverwacht verlies leiden. Dit risico houdt verband met menselijke fouten, systeemfouten en ontoereikende procedures en controles. Bij bepaalde derivaten kan dit risico extra groot zijn wegens het gecompliceerde karakter van de te verrichten berekeningen en betalingen.

Het management dient er voor zorg te dragen, dat de instelling voldoende geëquipeerd is om de operationele werkzaamheden naar behoren te kunnen uitvoeren.

De operationele ondersteuning dient toereikend te zijn voor het type derivatentransacties dat een kredietinstelling wenst aan te gaan. De administratieve verwerking van de aangegane overeenkomsten moet doelmatig, accuraat en tijdig verzorgd worden. De toegepaste informatiesystemen moeten tijdig betrouwbare informatie kunnen aanleveren aan het management over de ingenomen risico's, en moeten de mogelijkheid tot een efficiënte reconciliatie bieden.

Bij de bouw van een op derivaten afgestemd informatiesysteem dient de kredietinstelling rekening te houden met de aard van de derivatentransacties en de verwachte omvang. Parallel daaraan moet een schriftelijk uitwijkplan voor de (administratieve) verwerking van derivaten zijn opgesteld. De effectiviteit van het uitwijkplan moet regelmatig worden getest. Gezien de complexiteit van derivaten en de snelheid waarmee transacties tot stand komen, is het van essentieel belang dat het back office alle relevante gegevens correct vastlegt, fouten tijdig herkent en betalingen/activa-overdrachten accuraat uitvoert.

De inbreng van transacties in de gegevensverwerkende systemen, de identificatie/nummering van de afgesloten transacties, de confirmatie en de verevening moeten met de nodige interne controles omgeven zijn. De instelling moet erop toezien, dat transacties zo snel mogelijk geconfirmeerd worden en dat de ontvangen confirmaties inhoudelijk overeenstemmen met de modaliteiten die bij het aangaan van de transacties waren overeengekomen. De instelling moet beschikken over een procedure waarin wordt aangegeven hoe gehandeld moet worden ingeval een dispuut ontstaat omtrent de contractspecificaties.

De bij front office en back office aanwezige informatie moet periodiek worden gereconcilieerd door een afdeling die los staat van het front office. Deze afstemming omvat positiegegevens, resultaatcijfers en detailgegevens per transactie.

Het management van de instelling moet er voor zorgdragen dat de contractdocumentatie voor derivaten aan de te stellen eisen voldoet. Uitzonderingen op de standaarddocumentatie behoeven uitdrukkelijke toestemming van daartoe bevoegde functionarissen.

Ofschoon operationeel risico moeilijk te kwantificeren is, kan de instelling zich er een behoorlijk beeld van vormen op basis van 'wat als'-scenario's: de consequenties van stroomuitval, programmeerfouten, etcetera. Daarnaast kan een beter zicht op de operationele risico's worden verkregen door regelmatig de feitelijke gang van zaken te toetsen aan de voorgeschreven procedures en documentatie-eisen. Dergelijke exercities kunnen er toe bijdragen de operationele risico's te beperken.

6 JURIDISCH RISICO

Juridisch risico kan worden omschreven als het risico dat contractuele bepalingen niet juridisch afdwingbaar of niet correct gedocumenteerd zijn.

Dit risico moet worden ingeperkt door (master)contracten te laten toetsen door de juridisch adviseur van de instelling in samenspraak met functionarissen verantwoordelijk voor het risicobeheer. De instelling moet daartoe beschikken over richtlijnen en procedures.

Alvorens transacties in derivaten aan te gaan, dient de instelling zich in beginsel ervan te vergewissen dat de tegenpartij de bevoegdheid hiertoe heeft. De instelling moet er voor zorgdragen, dat haar rechten op een margestorting of zekerheidsstelling door de tegenpartij opeisbaar zijn. Nettingovereenkomsten moeten juridisch naar behoren gedocumenteerd zijn en dienovereenkomstig ten uitvoer zijn gelegd. De instelling dient vertrouwd te zijn met de wetgeving en rechtspraak aangaande derivaten.